

گفت‌وگو با ریچارد جان نوهانس، سردبیر هفته‌نامه دینی **First things**

آزادی مذهبی، لازمه کرامت ذاتی انسان

ترجمه: سحر کریمی

دلیل سوم در رابطه با موضوعی است که کاردینال نیومن آن را تدوین تر (دکترین) نامید. این تنها بحث و استدلال شوراست که صریحاً بر قصد تدوین تر تأکید می‌کند. شورا می‌خواهد تر پاپ‌های اخیر در خصوص حقوق غیرقابل نقض نوع بشر و نظم نهادینه اجتماع را تدوین کند.

این کار به معنای بسط و توضیح موضوعی است که در آموزه‌های قبلی، حالت تلویحی داشت، اما باعث نگرانی درخصوص تغییر و حتی تضاد در سنت می‌شود و نکته اخیر ما را به دلیل چهارم بحث‌های موافق و مخالف، یعنی تأیید این نکته رهنمون می‌کند که کاتولیک‌ها همواره نسبت به آنچه که ما به عنوان «آموزه کلیسایی» می‌شناسیم وفادار نبوده‌اند.

این نکته با ظرافت خاصی در اعلامیه آمده است: طی اعصار، کلیسا دیدگاهی را که از سرور (عیسای مسیح) و حواریون دریافت داشته، محفوظ نگه داشته و منتقل کرده است. در زندگی خلق خدا و در گذر از دگرگونی‌های تاریخ بشر مواردی نیز بروز کرده که کمتر با روح پیام وحی هماهنگ بوده است.

با این وجود تر کلیسا مبنی بر اینکه هیچ‌کس مجبور به ایمان آوردن نیست همواره بی تغییر باقی مانده است.

طی دگرگونی‌های تاریخ، از عمر آرمان و عمل مبتنی بر آزادی دینی کمتر از ۲۰۰ سال گذشته و این دیدگاه غالباً توسط کسانی رهبری شده است که با کلیسای کاتولیک، صریحاً مخالفت داشته‌اند. روحیه ضدکشیشی شدید انقلاب فرانسه در سال ۱۷۸۹ بر اندیشه کاتولیک سایه بلندی افکند.

شورا با اعلامیه آزادی دینی بر تجربه متفاوت انقلاب ۱۷۷۶ آمریکا تکیه کرد که به همان دلیل نیز گاهی آن را «سند آمریکایی» شورا می‌نامند. برای آن دسته از آباء کلیسا که دیدگاه آنها بیشتر متأثر از انقلاب ۱۷۸۹ بود تا انقلاب ۱۷۷۶، این نکته قابل درک است که ایده آزادی دینی تا حدود زیادی به دیده تردید نگریسته می‌شود.

همچنین شایان ذکر است که تأیید این نکته در اعلامیه که رهبران کلیسا در گذشته گاهی برخلاف آموزه‌های کتب دینی مسیحی عمل کرده‌اند، می‌تواند به عنوان مقدمه‌ای بر مبارزه جسورانه ژان پل برای «تصفیه آذهنان» باشد که بی‌تردید هنوز هم در برخی بخش‌ها، با مخالفت‌جویی همراه است.

اهمیت این سند، پس از وقایع ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ چیست؟

این پرسشی دردناک و در عین حال گریزناپذیر است که ما را به صداقت درخصوص مسأله اسلام و آزادی دینی و به طور کلی‌تر، اسلام و حقوق بشر وامی‌دارد. آیا چیزی به نام «اعلامیه اسلامی آزادی دینی» می‌تواند وجود داشته باشد؟

برخی محققان می‌خواهند به این پرسش پاسخ مثبت بدهند و ما باید دعا کنیم که حق با آنها باشد اما متأسفانه شواهد موجود به گونه‌ای بسیار وسیع، به سود خلاف این نکته است. در اعلامیه، بین آزادی مذهبی مبتنی بر منطقی و نظم طبیعی (فصل یک) و آزادی مذهبی مبتنی بر الهام درونی (فصل دو) تفکیک روشنی وجود دارد. برخی معتقدند که این تفکیک و تقسیم‌بندی برای اسلام بیگانه است و اسلام به شدت یگانه انگار است.

از طرف دیگر مسیحیت نوعی کثرت‌گرایی حاکمیت‌ها در حیطه‌های مختلف حیات انسان را آموزش می‌دهد. کلیسا قرون اولیه خود را با ارائه یک فرمانروایی معنوی در برابر نیروهای ناپایدار گذرانده است، اما تجربه اسلام، خیلی متفاوت بود. شورا با بیان این کلمات مسیح که «آنچه را که ویژه قیصر است به او اختصاص دهید و آنچه را که ویژه خداوند به خداوند»، برداشت مسیحیت درخصوص حیطه‌های

از زمان تدوین اعلامیه شورای دوم واتیکان در سال ۱۹۶۵ نزدیک به چهار دهه می‌گذرد. این اعلامیه که خالی از اصلاحاتی در زمینه آموزه‌های مسیحی نبود، بر آزادی دینی انسان‌ها تأکید و نیز امکان رستگاری از طریق ادیان غیرمسیحی را تصدیق کرد. به این اعتبار، اعلامیه مزبور از مهمترین سندهای دینی قرن بیستم به شمار می‌آید. اسقف ریچارد جان نوهانس، از افراد بانفوذ واتیکان و سردبیر نشریه دینی واتیکان (**First things**) در گفت‌وگویی کوتاه به اهمیت این اعلامیه، زمینه‌های تدوین آن و نیز ضرورت بازگشت به مفاد آن اشاره کرده است.

***

جان کلام بیانیه «کرامت انسانی» چیست؟

جان کلام آن در همان سه کلمه نخست اعلامیه مشخص شده است: «حرمت وجود انسان». این عبارت همان گونه که ژان پل دوم نیز بارها گفته است، محوری است که تمام دکترین (دیدگاه) اجتماعی کاتولیک حول آن می‌چرخد.

پیام این اعلامیه، طبق منطقی، نظام طبیعی و الهام درونی این است که کرامت شخص انسان به خودی خود و در اجتماع، مستلزم آزادی دینی است.

پتر مقدس، که مردی است با تمام وجود «شورایی» این پیام اعلامیه را هرچه بیشتر بسط و توسعه داده است.

این موضوع در بسیاری از نوشته‌های این مقام اسقفی و به ویژه در بخشنامه اسقفی ۱۹۹۱ با تأکید بیشتر بر تر اجتماعی، دیده می‌شود و «کرامت انسانی» به شیوه‌های متعدد، اساس و مبنای آموزه‌های فرقه‌های بعدی قرار گرفته است.

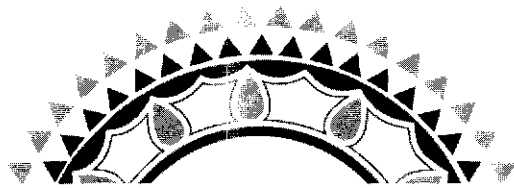
چرا اعلامیه آزادی مذهبی، در زمان خود تا این حد موضوع بحث‌های موافق و مخالف واقع شد؟

حداقل چهار دلیل برای این موضوع وجود داشت. اول اینکه این موضوع در زمان جنگ سرد بود و یک شورای اسقفی که می‌خواست «مثبت» و «کشیشانه» عمل کند از محکوم کردن حتی کمونیسم اجتناب می‌کرد. با این وجود وقتی نوبت آزادی مذهبی رسید، این کار دشوار بود.

بنابراین شورا می‌گفت زمانی که جهت ناپودی یا تخطئه مذهب، چه در تمام جامعه بشری و چه در یک کشور یا جامعه به خصوص از اعمال فشار استفاده می‌شود، نقض اراده خداوند و حقوق مقدس شخص و خانواده ملل به شمار می‌رود. «هیچ کس نمی‌تواند در این باره اعمال دولت‌های کمونیستی را که رسماً ضدمذهبی است فراموش کند».

دلایل دیگر وجود عقاید موافق و مخالف، با یکدیگر رابطه متقابل دارند. غیرکاتولیک‌ها طی مدت‌های متمادی به نفوذ اجتماعی کاتولیک‌ها به دیده تردید نگریسته‌اند و این بی‌دلیل نبوده است. این بیم وجود داشت که کاتولیک‌ها، در صورتی که قدرت داشته باشند مذهب کاتولیک را به صورت دین رسمی دولتی درآورند حتی اگر به بهای حذف سایر مذاهب تمام شود.

نرس از کسب قدرت سیاسی توسط کاتولیک‌ها، منبع اصلی تنش مسیحیان بود. شایسته است متذکر شویم که اولین پیش‌نویس اعلامیه توسط دبیرخانه وحدت مسیحی صادر شد و درواقع، اندیشه و غایت اصلی این بود که اعلامیه آزادی دینی می‌تواند فصلی از منشور نزدیکی مذاهب باشد. بنابراین نگرانی عده‌ای در مورد این موضوع که مبادا تأیید آزادی مذهبی و نزدیکی مذاهب به معنای مشابهت اخلاقی بین خطای مذهبی و حقیقت مذهبی باشد دومین دلیل این بحث‌های موافق و مخالف بود.

ارزیابی یک رسانه آمریکایی از ویژگی‌های فکری عبدالکریم سروش

حاکمیت را دون‌مایه‌تر معرفی کرد.

در اعلامیه گفته شده است: «در پایان، وقتی که «او» روی صلیب وظیفه‌رهایی از گناه را به پایان برد و آزادی‌راستین را به انسان‌ها بخشید، آنچه را که به وی وحی شده بود، کامل کرد. زیرا او برای حقیقت شاهد داشت اما از تحمیل حقیقت با توسل به زور بر علیه آنان که مخالف وی بودند، خودداری کرد. قانون او، اصول خود را به زور شلاق ثابت نمی‌کند.

در بخشنامه پای در خصوص عقیده کلیسایی، ژان پل دوم این برداشت را با جملات زیر به زیبایی بیان کرده است: «کلیسا هیچ چیز را تحمیل نمی‌کند، بلکه توصیه می‌کند، اما وضعیت اسلام شاید کمی متفاوت باشد.»

قطعا پدر مقدس وقتی در مورد جنگ در عراق می‌گوید که برخلاف اسامه بن‌لادن‌های جهان اسلام، پاپ رهبر «صلیبی‌ها» نیست، سخنی از روی عقل و ضرورت گفته است.

کلیسای کاتولیک می‌خواهد هر آنچه که در جهان اسلام استعداد پذیرش آزادی دینی و ارزش‌های دموکراتیک را دارد، مشخص و گلچین کند. با وجود این، نگران است که حتی تحت نظارت ایالات متحده در افغانستان و عراق نیز قانون اساسی جدید آنها تفسیری افراطی از اسلام را به عنوان مذهب رسمی و قانون عالی تعیین کند.

باید امیدوار بود که یک «حرکت و دگرگونی دیدگاهی» در اسلام ایجاد شود. اینکه اسلام ظرفیت قبول آزادی دینی را که در تمام جوامع، مهم‌ترین نوع آزادی است داشته یا نداشته باشد، یکی از پرسش‌های مهم قرن ۲۱ است.

«سایر چالش‌های پیش روی آزادی دینی، در جهان امروز کدامند؟»

آزادی دینی و آزادی کلیسا در دنبال کردن هدف و مأموریت خود، همواره در خطر است. حتی در کشورهایی مثل ایالات متحده که ایجادکننده ایده آزادی مذهبی بوده‌اند. این موضوع بنابر دلایل بسیاری حقیقت دارد و تنها دلیل آن این نیست که دولت، اعم از دموکراتیک و غیردموکراتیک، همواره می‌خواهد خود را با تمام جامعه برابر بماند و در نتیجه همه چیز از جمله مذهب را تحت کنترل خود درآورد.

در ایالات متحده امروز، فرانسیس کاردینال جرج از شیکاگو در این نکته که روش‌های متفاوت دولت‌ها در تجاوز به آزادی کلیسا، تسلط و دنبال کردن مأموریت‌های خود را به ما گوشزد می‌کنند سخن به حق گفته است.

برخی «معافیت»‌های مربوط به ایمان و عملکرد مذهبی کافی نیستند. آزادی مذهبی، بردباری و تحمل نیست، دولتی که نسامح و بردباری را گسترش می‌دهد، می‌تواند از آن مضایقه کند. آزادی مذهبی یک حق خدادادی است که در کرم وجود انسان، در قانون طبیعی و در وحی آسمانی ریشه دارد. این پیام اعلامیه و سخنی است که در تمام نقاط دنیا باید مدام تکرار شود.

یک روزنامه آمریکایی در مقاله‌ای درباره دکتر سروش نوشت: «گرچه سروش خواستار استفاده از برخی مفاهیم سکولار است اما با تقدم آنها بر اصول اخلاقی سنتی دین اسلام مخالف است.»

«بوستون گلوب» تصریح کرد: «سروش به‌طور قطع با تبدیل شدن جامعه ایران به جامعه‌ای نظیر آمریکا که در آن حقوق بشر بر اخلاقیات مبتنی نیست، کاملاً مخالف است.»

روزنامه بوستون گلوب به نقل از دکتر سروش نوشت: «موفقیت جنبش اصلاحات در ایران نه انتخاب سیاسی بلکه تغییر عقاید است که شامل پذیرش مفاهیمی نظیر آزادی، عدالت، مشارکت سیاسی و حقوق مردم است.»

این روزنامه که مقاله‌ای را به تشریح عقاید و نظرات این استاد دانشگاه اختصاص داده است، به نقل از سروش اضافه کرد: «سروش به دنبال آشتی تکالیف دینی و حقوق بشر بوده و این پروژهای است که کمتر کسی چنین فیلسوفانه در پی اجرای آن بوده است.»

این روزنامه افزود: «سروش به دنبال ارتقای دموکراسی و حقوق بشر نه فقط از اندیشه‌های افرادی همچون جان استوارت میل و جان رالز استفاده می‌کند بلکه از سنت‌های عمیق روشنفکری شیعه نیز بهره می‌برد.» بوستون گلوب در توصیف این استاد دانشگاه نوشت: «اگر جنبش دموکراتیک ایران، یک روشنفکر خانگی دارد، او عبدالکریم سروش، متخصص در عرفان، کلام اسلامی، شیمی، داروسازی و فلسفه علم است.»

نویسنده این مقاله تصریح کرد: «سروش، خود را وارد بحث خیر و شر کرده و به آن بعدی دموکراتیک می‌دهد.»

همایش بین‌المللی «تبادل تمدن‌ها» در شارجه

همایش بین‌المللی «تبادل تمدن‌ها» از سوی شیخ سلطان بن محمد القاسمی حاکم شارجه در دانشگاه آمریکایی شارجه افتتاح شد.

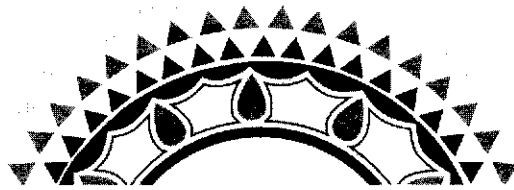
در این همایش بیش از ۲۰ کارشناس و پژوهشگر از ۱۵ کشور اسلامی و غیراسلامی پژوهش‌هایی در مورد نقش و تأثیر فرهنگ و تمدن اسلامی بر تمدن جهان را مورد بحث و بررسی قرار دادند.

در این همایش سه روزه برخی پژوهشگران فرهنگی برجسته از جمله فهیمی هوبدی از مصر، ضیاءالدین سردار از انگلیس، جنسیل ریندا از ترکیه، ویلیام شیا از ایتالیا، یاول کونتز از آلمان و ماجد فخری از آمریکا شرکت داشتند.

موضوعات مورد بحث در این همایش بر پنج محور شامل ارتباطات علوم انسانی، هنر، علوم، ارتباطات منطقه‌ای و اصول ارتباطی استوار است.

این همایش با همکاری مرکز پژوهش‌های تاریخی و فرهنگی اسلامی (اریسکا) وابسته به سازمان کنفرانس اسلامی برگزار شد.

در حاشیه همایش، نمایشگاهی از تصاویر فعالیت‌های این مرکز در زمینه حفظ میراث فرهنگی در کشورهای مختلف اسلامی به نمایش گذاشته شد.

درخواست بودجه دولتی

برای مدارس خصوصی اسلامی در انگلیس

یکی از مدارس خصوصی اسلامی بلک برن در شمال غربی انگلیس تقاضای دریافت بودجه دولتی از دولت انگلیس را مطرح کرد.

دبیرستان اسلامی دخترانه توحیدال اولین مدرسه اسلامی در انگلیس است که پس از تأیید شدن از طرف مقامات محلی موفق به دریافت «درجه وضع اختیاری» شده است.

مدارس دارای وضع اختیاری در انگلیس مدرسی خصوصی هستند که موفق شده‌اند خود را با استانداردهای آموزش عمومی دولت انگلیس تطبیق دهند و به همین دلیل می‌توانند از دولت انگلیس تقاضای بودجه دولتی کنند.

در همین حال قرار است دولت انگلیس در ماه مارس تقاضای این مدرسه اسلامی را به بحث بگذارد و در صورت تصویب طرح، این مدرسه می‌تواند از بودجه دولتی استفاده کند.

روزنامه ایونینگ تلگراف چاپ لَنکَشایر ۱۰ ژانویه گزارش داد، بخش اجرایی شورای محلی در حال آماده‌سازی شرایط لازم برای تغییر این مدرسه خصوصی به یک مدرسه دولتی است. در همین حال محفوظ حسین از اعضای اجرایی «شورای تحصیلات و آموزش» در این منطقه نیز اعلام کرد: زمان آن فرا رسیده که به فکر فراهم کردن تحصیلات مناسب برای همه افراد باشیم.

تونی بلر، نخست‌وزیر انگلیس ایجاد مدارس مخصوص ادیان مختلف را از جمله سیاست‌های رسمی دولت خود اعلام کرده بود، از این رو از زمان به دست گرفتن قدرت توسط بلر در سال ۱۹۹۷ تاکنون چهار مدرسه از ۹۰ مدرسه خصوصی مسلمانان در انگلیس تقاضاهای خود برای دریافت بودجه عمومی از دولت را مطرح کرده‌اند.

همایش بین‌المللی زکات

و اتهامات تروریستی

شرکت‌کنندگان در کنفرانس سازمان‌های خیریه (زکات) اسلامی در دوحه، اتهامات وارده از سوی غرب مبنی بر کمک مالی این سازمان‌ها به گروه‌های تروریستی را رد کردند.

یکی از دست‌اندرکاران برگزاری این کنفرانس به خبرگزاری فرانسه در دوحه گفت: شرکت‌کنندگان بیانیه‌ای در خصوص تقبیح ارتباط بین این سازمان‌ها و وجوه خیریه با افراطی‌گری صادر و پیشنهادهای خود را به نهادهای ذی‌ربط ارائه کردند.

براساس این گزارش، حدود ۴۰ شرکت‌کننده از ۱۵ کشور اسلامی در این همایش شرکت داشتند. تأثیر تحولات بین‌المللی بر زکات محور مذاکرات این کنفرانس سه روزه بود.

یوسف القرضاوی، روحانی مصری مقیم قطر در مراسم افتتاح این کنفرانس گفت: متهم کردن مؤسسات جمع‌آوری زکات به حمایت از افراط‌گرایی متخیرکننده است.

وی گفت: آنها که چنین اتهاماتی را مطرح می‌کنند، درک نمی‌کنند ما اهداف اصیلی که مذهب از ما خواسته را دنبال می‌کنیم.

پس از حملات ۱۱ سپتامبر در آمریکا، واشنگتن کشورهای اسلامی را برای کنترل سازمان‌های خیریه مظنون به کمک مالی به تندروهای اسلامی تحت فشار قرار داده است.

قانون جدید کویت

برای مجازات اهانت به مقدسات

نمایندگان اسلامگرای مجلس کویت لایحه قانون تشدید مجازات اهانت به مقدسات ادیان الهی و نمادهای دینی را تقدیم مجلس این کشور کردند.

روزنامه کویتی الوطن نوشت که این نمایندگان در لایحه خود خواستار تشدید مجازات اهانت به مقدسات ادیان الهی به ویژه پیامبران، شده‌اند.

در این پیش‌نویس قانونی آمده است: هر فردی که به مقدسات اهانت کند به ۱۰ سال زندان و پرداخت ۱۰ هزار دینار کویتی (۳۰ هزار دلار) جریمه نقدی یا یکی از این دو، محکوم می‌شود.

بر پایه این پیش‌نویس توهین به کتاب‌های آسمانی ادیان سه‌گانه اسلام، مسیحیت و یهود نیز جرم شناخته می‌شود و اهانت‌کننده به همان مجازات محکوم خواهد شد.

اسقف تواب، رویاروی واتیکان

امانوئل میلینگوا، اسقف سابق شهر نیویورک که با سرپیچی از مقررات منع ازدواج کشیشان کاتولیک، تشکیل خانواده داده بود، پس از ترک همسر و دو سال بازآموزی عقیدتی زیر نظر واتیکان، بدون اجازه مرکز مذهب کاتولیک راهی زامبیا کشور خود شد.

هرچند این اسقف ۷۳ ساله ایتالیا را ترک کرد، ولی خبر آن با تأخیر فراوان در مطبوعات ایتالیا منتشر شد که می‌تواند نشانه‌ای از بیم واتیکان برای ایجاد جنجالی دوباره در مورد میلینگوا باشد.

وی که از یک سال قبل در شهرکی نزدیک روم تحت کنترل واتیکان زندگی می‌کرد به علت سختی تحمل این وضع، بدون کسب اجازه واتیکان راهی کشور خود شد.

ازدواج دو سال قبل این اسقف بلندپایه با یک زن شهروند کره جنوبی، سبب نگرانی شدید مقام‌های بلندپایه مذهب کاتولیک از احتمال همسرگزینی دیگر کشیشان این کلیسا شد که جنجال بسیاری نیز آفرید و واتیکان را در تنگنای سختی قرار داد.

این کشیش برای فراجرفتن دوباره آموزش‌های مذهبی احضار شد و اعلام جدایی وی از همسر و همچنین ابهام در مورد محل اقامت وی، سبب انتشار اخباری مبنی بر زندانی‌بودن میلینگوا شد.

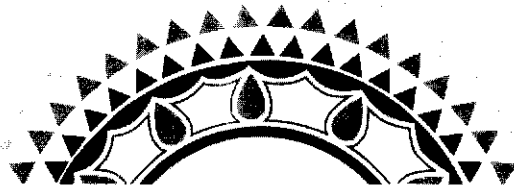
برتونه، دبیر مجمع دفاع از مکتب کاتولیک چندی قبل با رد این اخبار گفته بود: میلینگوا به‌صورت داوطلبانه گوشه‌نشینی اختیار کرده و معتقد است بر اثر سوءتفاهم با کلیسا، ازدواج کرده و اکنون همسر سابق خود را فقط یک خواهر می‌داند. همسر سابق میلینگوا نیز با هدف اعمال فشار بر واتیکان برای ادامه زندگی با این اسقف و خارج شدن وی از این وضع، تلاش‌های بسیاری کرد که تاکنون بی‌نتیجه مانده است.

جذب گسترده زنان قرقیز

به یک حزب اسلامگرا

روزنامه ویچرنی بیشکک چاپ پایتخت قرقیزستان نوشت: حزب التحریر که دولت این کشور آن را غیرقانونی می‌داند، بیش از هر شکل مذهبی دیگر توانسته است زنان را جذب کند.

این روزنامه با استناد به منابع مورد اطمینان خود در استان جنوبی اوش نوشت: این گروه مذهبی در جذب زنان به ویژه در یک سال اخیر موفق بوده است و در جنوب قرقیزستان گرایش

اعطای نخستین دکترای افتخاری دانشگاه مالایا به ماهاتیر محمد

ماهاتیر محمد، نخست‌وزیر پیشین مالزی، پیشنهاد کرد برای اجتناب از سردرگمی در درک تفسیرهای مختلف از اسلام، تحقیق فراگیری انجام شود. به نوشته روزنامه نیواسترینگز تایمز، وی که پس از دریافت دکترای افتخاری در زمینه اندیشه اسلامی سخن می‌گفت، افزود: در این فعالیت تحقیقاتی، کارشناسان مذهبی و سایر رشته‌ها، تفسیرهای اختلاف برانگیز را به طور دقیق مطالعه کنند. ماهاتیر محمد تأکید کرد: حضور کارشناسان سایر رشته‌ها در این تحقیق الزامی است، زیرا دانش بشری به سرعت پیشرفت می‌کند و ما نمی‌توانیم منکر آن باشیم.

نخست‌وزیر پیشین مالزی، در ادامه گفت: تفسیرهای مختلف انسان‌های عادی از دین، لزوماً به معنای دینی بودن آنها نیست، بنابراین تحقیق و تفسیر مجدد موارد اختلاف برانگیز که برای پیروان این تفسیرها شاخص است، نیز به معنای انکار مذهب و رد ایمان نیست.

ماهاتیر محمد افزود: اختلاف در تفسیر می‌تواند مانع برخورداری مسلمانان از نعمت‌های خدادادی شده و یا سبب تفرقه و مصیبت برای آنان شود. نخست‌وزیر سابق مالزی گفت: اگر آموزه‌های اسلامی به درستی در جامعه مطرح شود، مردم خواهند دید که اسلام هیچ میانه‌ای با تروریسم و شکست ندارد.

دانشگاه مالایا با اعطای دانشنامه دکترای افتخاری به ماهاتیر محمد، برای نخستین بار در حیات خود دکترای افتخاری در رشته اندیشه اسلامی را به یکی از رهبران کشورهای مسلمان اعطا کرد. هاشم یعقوب، رئیس دانشگاه مالایا در این باره گفت: اعطای دکترای افتخاری به ماهاتیر در رشته اندیشه‌های اسلامی از این بابت است که وی درک درستی از فلسفه اسلامی دارد و آن را در دوران ۲۲ سال نخست‌وزیری خود در توسعه مالزی به کار برده است.

خانه‌های اعضای سازمان افراط‌گرای اسلامی به نام «خلافت اسلامی» زد. در جریان این تفتیش سراسری ۱۱۰۰ خانه بازرسی شد.

وزارت کشور آلمان اعلام کرد خانه متین کاپلان، رهبر این گروه که به او خلیفه شهر کلن نام نهاده‌اند، نیز در جریان این تفتیش سراسری، بازرسی شده است. هزار نفر از اعضای این سازمان متهم‌اند که با وجود متحل شدن آن، هنوز به فعالیت‌های خود ادامه می‌دهند. اتوشیلی، وزیر کشور آلمان در این مورد اعلام کرد این عملیات نشان‌دهنده آن است که هرگونه ضدیت با قوانین کشور می‌تواند به شدیدترین وجهی مجازات در پی داشته باشد.

گردهمایی پیروان فرقه «احمدیه» در پنجاب هند

خبرگزاری هندی پی‌تی‌ای، از گردهمایی پیروان فرقه احمدیه در منطقه گورداشپور در ایالت پنجاب هند خبر داد.

براساس این گزارش، نزدیک به ۳۰ هزار تن از پیروان این فرقه از سراسر جهان از جمله کشورهای انگلیس، آلمان، نپال، سریلانکا، سنگاپور، مالزی، امارات متحده عربی، یونان و پاکستان در این گردهمایی سه روزه شرکت کردند.

میرزا واسیم احمد از سران این فرقه گفت: هدف از این نشست، تبادل تجربیات مذهبی شخصی پیروان فرقه احمدیه است.

فرقه احمدیه حدود ۱۲۰ سال پیش در دوره استیلای انگلیس بر هند و با حمایت این کشور توسط فردی به نام «میرزا احمد» از اهالی ایالت پنجاب هند شکل گرفت.

مذاهب اسلامی، پیروان این فرقه را به این دلیل که به ختم نبوت اعتقاد ندارند، در زمره مسلمانان نمی‌شناسند.

درخواست مشترک رهبران دینی شرق آسیا از دولت تایلند

رهبران گروه‌های بودایی، مسلمان و کاتولیک ساکن در منطقه جنوب تایلند، از دولت این کشور خواستند برای آرام کردن اوضاع، از روش‌های مسالمت‌آمیز و منطقی پیروی کنند.

به نوشته روزنامه «بانکوک پست» این گروه‌ها طی بیانیه‌ای از دولت خواستند از پخش اخبار تحریف شده و تحریک‌آمیز جلوگیری و برای جلب رضایت خاطر و اعتماد شهروندان ساکن جنوب تایلند راه‌هایی را انتخاب کند.

زنان برای پیوستن به حزب‌التحریر هر روز بیشتر می‌شود.

سازمان سیاسی و مذهبی حزب‌التحریر که در سال‌های اخیر نفوذ خود را در مناطق جنوبی قرقیزستان گسترش داده، هشت سال پیش فعالیت خود را در این کشور آغاز کرد و سال گذشته از سوی دولت بیشکک غیرقانونی اعلام شد.

در ادامه این گزارش آمده است: در چند ماه اخیر پلیس استان اوش بیش از ۲۰ زن را به اتهام عضویت در حزب‌التحریر بازداشت کرده است. این در حالی است که تلاش نهادهای انتظامی قرقیزستان برای بازداشت فعالان این سازمان، به دلیل اقدام گروهی زنان در اوش بارها عقیم مانده است.

ویچرنی بیشکک، تلاش‌های حزب‌التحریر در جذب زنان را یک هدف مشخص برای نفوذ در میان خانواده‌های فقیر و کم‌درآمد ارزیابی کرده است.

زندانیان مذهبی در انگلیس

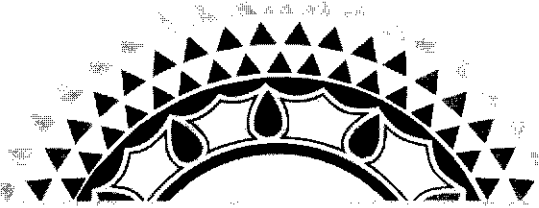
تازه‌ترین آمار منتشره از سوی وزارت کشور دولت بریتانیا حاکی است که هشت درصد از جمعیت زندان‌های منطقه انگلیس و ولز را مسلمانان تشکیل می‌دهند. این آمار دربرگیرنده جمعیت زندانیان بریتانیا تا پایان سال ۲۰۰۲ میلادی است.

جمعیت مسلمانان در دو منطقه انگلیس و ولز براساس آخرین سرشماری صورت گرفته، بیش از یک میلیون و ۶۰۰ هزار نفر برآورده شده است. براین اساس، در حال حاضر به ازای هر یکصد هزار نفر جمعیت مسلمان در انگلیس و ولز، ۳۵۴ زندانی وجود دارد که نسبت به کل جمعیت این دو منطقه، رقم بسیار پایینی محسوب می‌شود. براساس آمار وزارت کشور انگلیس، ۳۶ درصد از جمعیت زندان‌های مناطق انگلیس و ولز را پیروان کلیسای انگلیکان و ۱۷ درصد را نیز پیروان کلیسای رومن کاتولیک تشکیل می‌دهند.

سایر فرقه‌های مسیحی با سه درصد، افراد فاقد اعتقاد به کلیسا دو درصد، بوداییان یک درصد و پیروان آیین سیک، هندو و یهودی نیز هر یک با کمتر از یک درصد در سایر رده‌بندی‌های جمعیت زندانیان این دو منطقه فرار می‌گیرند.

تفتیش خانه‌های اعضای سازمان خلافت اسلامی در آلمان

پلیس آلمان در سراسر کشور دست به بازرسی

گزارش کلیسای مسیحیان ارتدوکس لبنان درباره تاریخچه مسیحیت در ایران

دینی به نام الزها و نصیبین به وجود آمد و نیز مدرسه‌ای در شهر تسفون پایتخت ساسانیان تأسیس شد که متأسفانه اطلاعات مربوط به آن مفقود شده است.»
براساس این گزارش، مطابق منابع سریانی در ایران دانشگاه مهم دیگری به نام جندی‌شاپور در شهر بیت‌هواریا یا اهواز کنونی وجود داشته است.
این نشریه نوشت: جندی‌شاپور و مدرسه‌های لرها و نصیبین به نام مدارس ایرانی می‌شناخته شده‌اند که به تحقیقات در مسائل دینی، تفسیر و ترجمه کتاب‌های فلسفی از یونانی به سریانی پرداختند و بعدها دانشمندی ایرانی در علوم دینی، فلسفه و زبان‌شناسی را به جامعه آن روز ایران و منطقه بین‌النهرین تحویل دادند.

نشریه یاد شده با اشاره به تاریخچه مسیحیت در ایران دوره معاصر، افزود: در پایان قرن ۱۹ میلادی و آغاز نهضت مشروطه‌خواهی با هدف برخورداری از قانون اساسی در ایران، مسیحیان این کشور با تشکیل گروه‌هایی در کنار هموطنان ایرانی خود مبارزه کردند.

این نشریه مسیحی تأکید کرد: پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۹۷۹ میلادی آزادی دینی مسیحیان، زرتشتیان و یهودیان ایران در قانون اساسی جدید این کشور تضمین و به آنان در انجام مراسم مذهبی اختیار کامل داده شد. نشریه کلیسای ارتدوکس لبنان در پایان با اشاره به آمار مسیحیان در ایران نوشت: در زمان حاضر بیش از ۲۵۰ هزار مسیحی در این کشور زندگی می‌کنند که ۲۵۰ هزار تن از آنان ارمنی و بقیه وابسته به کلیسای آشوری، کلدانی و دیگر فرقه‌های مسیحی هستند.

کلیسا و خلیفه‌گری مسیحیان ارتدوکس لبنان به سرپرستی سراسقف ایاس مطران در تازه‌ترین شماره ویژه‌نامه خود به تاریخچه مسیحیت در ایران پرداخت. در این نشریه که به مناسبت سالگرد درگذشت یعقوب فارسی از قدیسان این کلیسا در قرن پنجم میلادی انتشار یافت، آمده است: سفر چهار ایرانی به بیت‌نجم فلسطین در قرن دوم میلادی برای شرکت در آیین ولادت حضرت عیسی مسیح (ع) و دیدار با قدیس توما نخستین مرحله آشنایی ایرانیان با مسیحیت به شمار می‌رود.

این نشریه در گزارش خود نوشت: براساس منابع مسیحی، پس از توما که از قدیسان مهم آن دوره بود، شاکردش نیبیل فارسی راه او را در گسترش آموزه‌های عیسی (ع) و ایمان به خدای یگانه در ایران ادامه داد.

این گزارش می‌افزاید: منابع سریانی تأکید دارند که از آغاز قرن سوم میلادی، هفت سقف ایرانی راه نیبیل فارسی را ادامه دادند و در پایان این قرن بیش از ۲۰ اسقف در ایران امور مذهبی کلیسای این سرزمین را برعهده داشتند.

براساس این گزارش، «حمایت امپراتوری ایران از مسیحیان فراری از ستم امپراتوری روم سبب شد مسیحیت در ایران به تدریج گسترش یابد و شماری از ایرانی‌ها به حضرت عیسی (ع) روی بیاورند.»

در این گزارش اضافه شده است: در اواخر قرن سوم میلادی در زمان ساسانیان و در عهد بهرام دوم موج فشار علیه مسیحیان ایران بالا گرفت و حاصل آن کشته‌شدن تعدادی از قدیسان کلیساهای ایران بود.

«در زمان حاکمیت امپراتوری ایران، در این سرزمین دو مدرسه یا دانشگاه مهم

تکذیب رابطه میان حزب حاکم هند و افراطی‌های هندو

حزب بهارتیا جاناتا (بی. جی. پی) هند، گزارش دولت آمریکا در مورد ارتباط این حزب با گروه‌های متعصب هندو را رد کرد. روزنامه انگلیسی زبان اکونومیک تایمز نوشت: وی. کی. ملوترا سخنگوی حزب مزبور، گزارش دولت آمریکا مبنی بر ارتباط حزب «بی. جی. پی» با سازمان‌های بنیادگرا و متعصب هندو را به شدت تقبیح کرد.

وی گفت: ما یک سازمان ناسیونالیست هستیم، اما با بنیادگرایان هندو و سازمان‌هایی که علیه اقلیت‌های مذهبی از جمله مسلمانان و مسیحیان دست به خشونت می‌زنند ارتباط نداریم. ملوترا افزود: در بی. جی. پی اعضای بلندپایه از همه اقلیت‌های مذهبی وجود دارند.

وی گفت: زمان آن رسیده تا دولت آمریکا از انتشار چنین گزارش‌هایی خودداری کند.

در گزارش دولت آمریکا آمده است حزب بی. جی. پی با سازمان‌های بنیادگرای هندو که همیشه علیه مسلمانان و مسیحیان دست به خشونت می‌زنند، همکاری می‌کند.

تأسیس دانشگاه اسلامی مسکو

ایگور ایوانف، وزیر امور خارجه روسیه از تأسیس یک دانشگاه اسلامی در مسکو برای نخستین بار خبر داد.

خبرگزاری اینترفکس با اعلام این خبر افزود: ایوانف در دیدار با سفیران کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی خاطرنشان ساخت که تصمیم رسمی برای ایجاد این دانشگاه اتخاذ شده است.

وزیر امور خارجه روسیه همچنین از تهیه مقدمات برگزاری یک همایش بین‌المللی در مسکو با عنوان «اسلام در آسیا» خبر داد.

ایوانف تأکید کرد: ترکیب توان‌های بالقوه روسیه و سازمان کنفرانس اسلامی می‌تواند به یک فاکتور سیاسی مهم بین‌المللی تبدیل شود.

مصطفی قمرالدین، سفیر مالزی در مسکو نیز در سخنانی گفت: جامعه اسلامی از حضور روسیه در سازمان کنفرانس اسلامی به عنوان ناظر استقبال می‌کند.

سفیر مالزی در مسکو با اشاره به تمایل روسیه

برای تقویت مناسبات با جهان اسلام افزود: ما از اینکه برخی از نیروها ممکن است روابط بین روسیه و جهان اسلام را مورد سؤال قرار دهند نگران هستیم.

ولادیمیر پوتین، رئیس جمهوری روسیه در سال گذشته میلادی با اشاره به وجود حدود ۲۰ میلیون مسلمان در این کشور، خواستار عضویت مسکو در سازمان کنفرانس اسلامی شد. وی با حضور در اجلاس سران سازمان کنفرانس اسلامی در مالزی بر لزوم گسترش مناسبات و نزدیکی هرچه بیشتر جهان اسلام و روسیه تأکید کرد.

انتقاد یک رهبر کلیسای پروتستان انگلیس نسبت به بدرفتاری با متهمان تروریست

یک رهبر مذهبی کلیسای پروتستان انگلیس از پیام سال نو مسیحی خود استفاده و بدرفتاری دولت‌های انگلیس و آمریکا با متهمان به اقدام‌های تروریستی را نکوهش کرد.

جوناتان گلدھیل، اسقف کلیساهای منطقه لخفیلد در مرکز انگلیس با انتقاد از نگهداری این متهمان بدون محاکمه و حکم دادگاه جهت ادامه بازداشت اضافه کرد: فروپاشی خانواده‌ها و جوامع در مقایسه با تروریسم بین‌المللی خطر بزرگ‌تری است.

روان ویلیامز اسقف اعظم کلیسای کانتربری و عالی‌ترین مقام مذهبی انگلیس نیز در پیام ویژه خود به مناسبت کریسمس از دولت‌های انگلیس و آمریکا به دلیل بازداشت متهمان به همکاری با القاعده در گوانتانامو بدون آن که محاکمه شده باشند به شدت انتقاد کرد.

وی قانون جدید انگلیس برای بازداشت نامحدود و بدون محاکمه خارجیانی که از سوی نیروهای امنیتی مشکوک به دست داشتن در فعالیت‌های تروریستی هستند را عاملی نگران‌کننده توصیف کرد.

ویلیامز افزود: بسیار دشوار است که از این طریق پیامی درست به مسلمانانی که عملاً هدف این قانون قرار گرفته‌اند، انتقال یابد.

چین و گزارش‌های متناقض از آزادی ادیان

در چین، ادیان مختلف برای فعالیت‌های مذهبی از آزادی برخوردارند و گزارش دولت آمریکا با واقعیت منطبق نیست. براساس آمار رسمی، در چین ۱۰۰ میلیون نفر از بیرون آیین‌های مذهبی چون بودائیسیم، تائوئیسم و ادیان اسلام و مسیحیت زندگی می‌کنند که این رقم معادل ۷/۷ درصد مجموع جمعیت این کشور است.

حزب بهارتیا جاناتا (بی.جی.پی) هند، گزارش دولت آمریکا در مورد ارتباط این حزب با گروه‌های متعصب هندو را رد کرد.

روزنامه انگلیسی زبان اکونومیک تایمز نوشت: وی.کی.ملوترا سخنگوی حزب مزبور، گزارش دولت آمریکا مبنی بر ارتباط حزب «بی.جی.پی» با سازمان‌های بنیادگرا و متعصب هندو را به شدت تقبیح کرد.

وی گفت: ما یک سازمان ناسیونالیست هستیم، اما با بنیادگرایان هندو و سازمان‌هایی که علیه اقلیت‌های مذهبی از جمله مسلمانان و مسیحیان دست به خشونت می‌زنند ارتباط نداریم. ملوترا افزود: در بی.جی.پی اعضای بلندپایه از همه اقلیت‌های مذهبی وجود دارند.

وی گفت: زمان آن رسیده تا دولت آمریکا از انتشار چنین گزارش‌هایی خودداری کند.

در گزارش دولت آمریکا آمده است حزب بی.جی.پی با سازمان‌های بنیادگرای هندو که همیشه علیه مسلمانان و مسیحیان دست به خشونت می‌زنند، همکاری می‌کند.

شماری از رهبران ادیان و آیین‌های مذهبی چین از گزارش سال ۲۰۰۳ کمیسیون بین‌المللی آزادی مذاهب آمریکا درخصوص چین انتقاد کردند.

به گزارش خبرگزاری شین هوا، لیویان رن یک مقام کاتولیک چین با انتقاد از گزارش سالانه کمیسیون بین‌المللی آزادی مذاهب آمریکا گفت: کاتولیک‌های چین طی بیست سال گذشته که سیاست درهای باز و اصلاحات به اجرا درآمده است، از آزادی مذهبی برخوردار بوده‌اند.

«لیو» گروه فالون گونگ را غیرمذهبی و غیرقانونی خواند و تأکید کرد از دید آمریکا مبارزه با اعضای فرقه غیرقانونی فالون گونگ که هرگز نمی‌توان از آن به عنوان مذهب یاد کرد، با سرکوب مذهبی یکسان است.

فالون گونگ یک فرقه شبه مذهبی است که تعالیم مذهبی آیین‌های بودائیسیم و تائوئیسم را با تمرینات فیزیکی و تنفسی درآمیخته است.

چنگ گوان یوان رئیس انجمن اسلامی سراسر چین نیز انتقاد آمریکا از چین را در مورد آزادی‌های مذهبی غیرمنطقی خواند و گفت: بیست میلیون مسلمان چینی آزادانه به فعالیت‌های مذهبی خود براساس قانون و با حمایت دولت ادامه می‌دهند.

معاون رئیس انجمن بودائیسیم چین نیز گزارش کمیسیون بین‌المللی آزادی مذاهب آمریکا را بی‌پایه و اساس خواند و تأکید کرد دیدگاه آمریکا در مورد ادیان و مسائل انسانی کاملاً با دیگران متفاوت و مقامات آمریکا بهتر است به امور ادیان خود که با بسیاری مسائل همراه است، رسیدگی کنند.

معاون انجمن تائوئیسم چین نیز گفت: از زمان اجرای سیاست مذهب